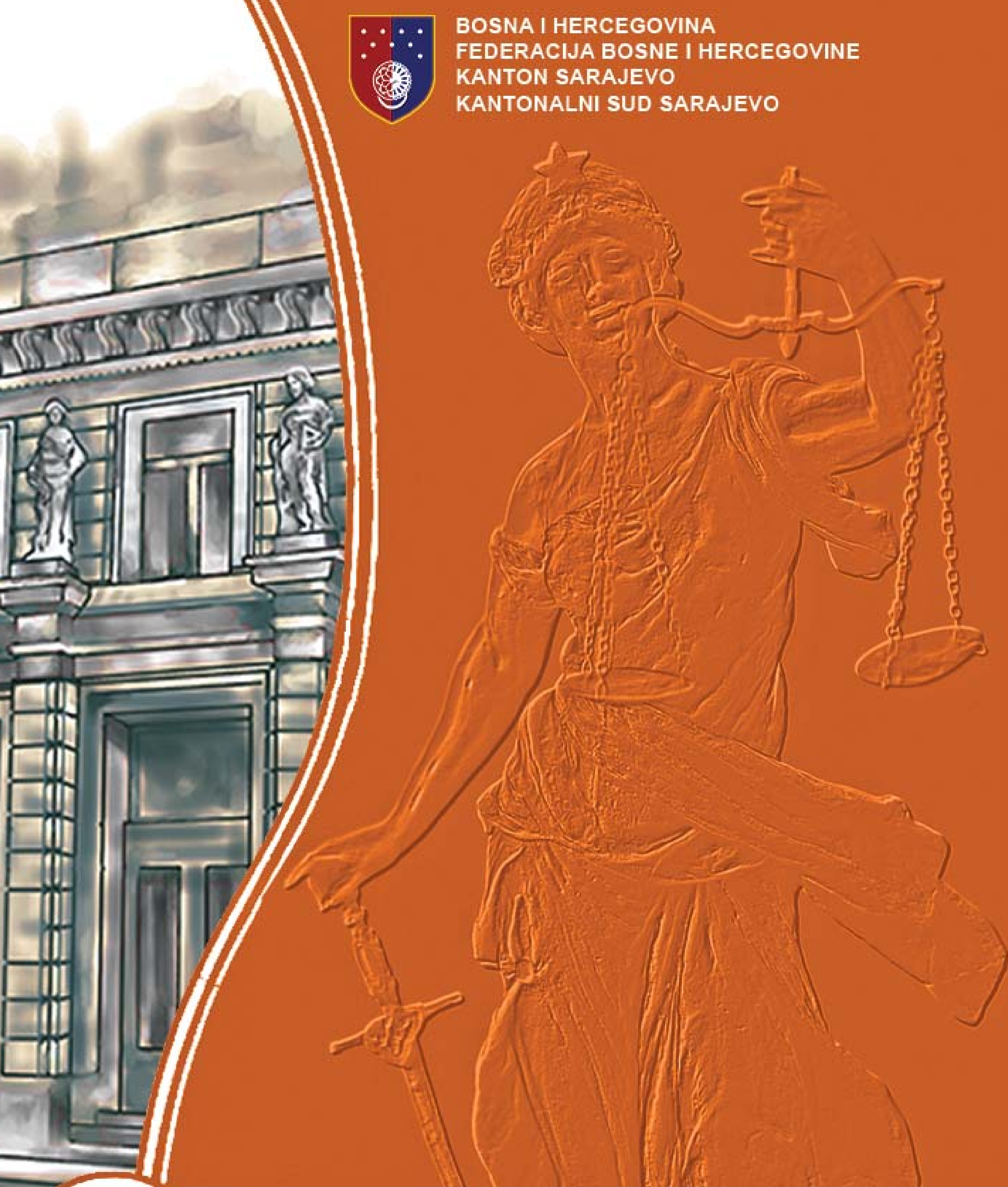

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SARAJEVO
KANTONALNI SUD SARAJEVO

2

2018

**BILTEN GRAĐANSKOG ODJELJENJA
KANTONALNOG SUDA U SARAJEVU**

Uređivačko vijeće:

Predsjednik Vijeća:
Jasmin Jahjaefendić

Sanela Kovač-Grabonjić

Svjetlana Milišić-Veličkovski

Amina Begović

Altijana Šeta

Emina Kurtović-Sabljica

Jasmina Muratović

Nađa Seferović

Izdavač:

Kantonalni sud u Sarajevu

Sadržaj

STVARNO PRAVO	3
1. Sticanje prava vlasništva	3
2. Utvrđenje prava korištenja stečenog prije 15.02.1968. godine	4
OBLIGACIONO PRAVO - OPĆI DIO	5
3. Raskid ugovora zbog neispunjenja	5
4. Pobijanje dužnikovih pravnih radnji.....	5
OBLIGACIONO PRAVO - NAKNADA ŠTETE	7
5. Solidarna odgovornost naručioca i izvođača radova	7
6. Zatezna kamata za nenovčanu materijalnu štetu	7
7. Regresna naplata štete	8
8. Prestanak ugovora o kasko osiguranju	9
9. Odgovornost za korištenje tuđe stvari u svoju korist.....	10
10. Postupanje sa naknadno pronađenom imovinom u stečajnom postupku	10
11. Materijalna šteta u slučaju tjelesne povrede ili narušenja zdravlja.....	11
12. Novčana naknada nematerijalne štete.....	12
OBLIGACIONO PRAVO - UGOVORI	13
13. Ugovor o građenju.....	13
PRIVREDNO PRAVO	14
14. Autorsko pravo i naknada štete	14
RADNO PRAVO	15
15. Otkaz ugovora o radu dok traje privremena nesposobnost zbog bolesti	15
16. Otkaz ugovora o radu	15
17. Pravo na terenski dodatak.....	16
18. Primjena granskog kolektivnog ugovora.....	17
19. Primjena Kolektivnog ugovora za oblast finansija	18
ZAŠTITA OD DISKRIMINACIJE	19
20. Poduzimanje radnji poslodavca koji se ne smatraju diskriminacijom	19
21. Diskriminacija i teret dokazivanja činjenica	20
22. Diskriminacija i teret dokazivanja činjenica	21
NASLJEDNO PRAVO	22
23. Prekid zastare	22
24. Prava koja se ne mogu prenositi niti naslijediti	22
25. Nasljeđivanje naknade materijalne štete po polici putničkog zdravstvenog osiguranja	23
PORODIČNO PRAVO	24
26. Bračna stečevina.....	24
27. Ništavost ugovora o jemstvu, raspolaganje bračnom stečevinom	25
28. Nadležnost organa starateljstva za odlučivanje o privremenom roditeljskom staranju djeteta	26
PARNIČNIPOSTUPAK	27
29. Pravo na iznošenje novih činjenica i predlaganje novih dokaza na glavnoj raspravi	27
30. Advokat koji je upisan u imenik advokata u stranoj državi, ne može obavljati advokatsku djelatnost pred sudovima u Federaciji Bosne i Hercegovine	27
31. Zastupanje pravnog lica.....	28
STEČAJNI POSTUPAK	29
32. Posljedice otvaranja stečajnog postupka.....	29
33. Pobijanje ugovora o kupoprodaji	29
34. Pobijanje ugovora o kompenzaciji	30
VANPARNIČNI POSTUPAK - PRIZNANJE STRANE SUDSKE ODLUKE	31
35. Javni interes kao razlog za odbijanje priznanja strane sudske odluke	31

STVARNO PRAVO

1. Sticanje prava vlasništva

Član 23. Zakona o vlasničkopравnim odnosima

Ukoliko se tužbenim zahtjevom ne traži pobijanje ugovora o kupoprodaji na osnovu kojeg je stečeno pravo suvlasništva na predmetnoj nekretnini, sud o osnovanosti zahtjeva za utvrđenje prava vlasništva odlučuje primjenom odredbe člana 23. Zakona o vlasničkopравnim odnosima.

Iz obrazloženja: Tužiteljica tužbenim zahtjevom traži da se utvrdi da je isključivi vlasnik na predmetnoj nekretnini sa dijelom 1/1, uz brisanje tuženog koji je upisan sa suvlasničkim dijelom 1/2, a koji zahtjev zasniva na osporavanju ugovora o kupoprodaji po osnovu kojeg su tužiteljica i tuženi stekli pravo suvlasništva sa dijelom 1/2. Svoj zahtjev tužiteljica temelji na tvrdnjama da je ona kupila predmetnu nekretninu, ali da je tuženog navela kao kupca jer je očekivala da će njihova veza završiti brakom, da tuženi ni na koji način nije učestvovao u plaćanju kupoprodajne cijene ili drugim finansijskim aktivnostima. Kako tužbeni zahtjev nije bio postavljen na pobijanje ugovora o kupoprodaji (utvrđivanje ništavosti ili poništenje) u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima, nego na jednom od osnova iz člana 23. Zakona o vlasničko pravim odnosima koji tužiteljica nije dokazala, to tužbeni zahtjev nije osnovan. Tvrdnje tužiteljice da je navedeni ugovor bio prividan i prikrio darovanje, odnosno da je postojala mana volje, nije od uticaja jer zahtjev nije postavljen na pobijanje ugovora o kupoprodaji o kojem se bez postavljenog tužbenog zahtjeva u tom smislu nije moglo odlučivati.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 P 067593 11 Gž od 12.12.2014. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 067593 15 Rev od 03.11.2016. godine

2. Utvrđenje prava korištenja stečenog prije 15.02.1968. godine

Član 20. Zakona o građevinskom zemljištu

Do stupanja na snagu Zakona o određivanju građevinskog zemljišta, raniji vlasnik gradskog građevinskog zemljišta je kao nosilac prvenstvenog prava korištenja zemljišta mogao prenijeti to pravo na drugo lice.

Iz obrazloženja: Do stupanja na snagu Zakona o određivanju građevinskog zemljišta („Službeni list SFRJ“ br. 5/68, 20/69 i 29/71) je bila dozvoljena prodaja gradskog građevinskog zemljišta, tako što je sva prava raniji vlasnik (prije nacionalizacije) kao nosilac prvenstvenog prava korištenja zemljišta imao pravo prenijeti na druga lica i tim se licima priznaje kao da su raniji vlasnici. Navedeni zakon je stupio na snagu dana 15.02.1968. godine. Time je preneseno pravo korištenja ili pravo prvenstvenog korištenja, ali pod uslovima da su: 1.- na ugovoru o prenosu prava korištenja potpisi ovjereni od strane organa nadležnog za ovjeravanje potpisa; 2. - ili ako je ugovrena cijena isplaćena preko banke; 3. ili ako je osoba na koju je raniji vlasnik prenio to pravo plaćala porez ili doprinose u vezi sa zemljištem na kome pravo postoji.

Presuda Kantonalnog suda Sarajevo broj: 65 0 P 050513 09 Gž od 17.08.2012. godine

OBLIGACIONO PRAVO - OPĆI DIO

3. Raskid ugovora zbog neispunjenja

Član 124. i 131. Zakona o obligacionim odnosima

**Kupčev dug prema prodavcu u iznosu od 1/4 kupoprodajne cijene se ne može smatrati neispunjeno-
njem neznatnog dijela obaveze.**

Iz obrazloženja: Prema odredbi člana 131. Zakona o obligacionim odnosima ugovor se ne može raskinuti zbog neispunjenja neznatnog dijela obaveze, a kako tuženi nisu isplatili 1/4 ugovorene cijene to se dugovani iznos ne može smatrati neznatnim, kako tuženi tvrde. Drugostepeni sud smatra da je bez značaja upoređivanje vremenske vrijednosti novca u 2006. i 2016. godini jer isto ne može utjecati na pravo povjerioca da traži raskid ugovora prema odredbi člana 124. Zakona o obligacionim odnosima.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 043938 16 Gž 3 od 13.02.2017. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 P 043938 17 Rev od 22.08.2017. godine

4. Pobijanje dužnikovih pravnih radnji

Član 280. stav 1. i 2. i član 210. Zakona o obligacionim odnosima

Povjerilac može pobijati dužnikove pravne radnje preduzete nakon zasnivanja ugovornog odnosa do visine svog potraživanja.

Iz obrazloženja: U ovoj pravnoj stvari utvrđeno je da tužitelj ima dospjelo potraživanje prema dužniku, da je dužnik raspolagao svojom imovinom u korist djece ugovorima o poklonu, čime je umanjio svoju imovinu na način da nije u stanju vratiti dospjeli dug tužitelju – povjericu. Zbog toga i po mišljenju ovog suda tužitelj osnovano traži da se pobiju takve pravne radnje dužnika u odnosu na tužene u izno-

su svog dospjelog potraživanja, a sve u smislu odredbe člana 280. Zakona o obligacionim odnosima, kojom je predviđeno da svaki povjerilac čije je potraživanje dospjelo za isplatu i bez obzira kad je nastalo, može pobijati pravnu radnju svog dužnika koja je preduzeta na štetu povjerilaca. Smatra se da je pravna radnja preduzeta na štetu povjerilaca ako usljed njenog izvršenja dužnik nema dovoljno sredstava za ispunjenje povjeriočevog potraživanja. Imajući u vidu da je prema presudama Općinskog i Kantonalnog suda u Sarajevu, a zatim odlukom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine kojom su preinačene navedene odluke, I.Č. odbijen u cijelosti sa tužbenim zahtjevom, te kako je tužitelj parnicu za pobijanje podnio u zakonskom roku prema članu 285. Zakona o obligacionim odnosima, to je osnovan njegov zahtjev u smislu odredbe člana 284. navedenog zakona. Tužitelj u ovom postupku pobija sve radnje raspolaganja dužnika, ali samo za iznos svog potraživanja kako bi došao do namirenja upravo tog iznosa. Stoga su neosnovani navodi žalbe da nisu ispunjeni uslovi, a posebno prvi uslov, iz člana 280. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima. Kako se radi o dospjelom potraživanju za isplatu, to navodi da su u toku drugi postupci nemaju uticaja u ovoj pravnoj stvari. Nemaju uticaja ni navodi u žalbi da je tužitelj mogao pokrenuti postupak protivizvršenja prema članu 54. Zakona o izvršnom postupku, jer je stvar opredjeljenja tužitelja na koji način će doći do svog dospjelog potraživanja, na što sud ne može uticati.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 P 203289 13 Gž 2 od 16.09.2015. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 203289 16 Rev od 25.10.2016. godine

OBLIGACIONO PRAVO - NAKNADA ŠTETE

5. Solidarna odgovornost naručioca i izvođača radova

Član 207. Zakona o obligacionim odnosima

Naručilac i izvođač radova solidarno su odgovorni trećim licima za štetu pričinjenu tokom izvođenja građevinskih radova bez pribavljene vodne saglasnosti i prethodnog ispitivanja podzemnih vodnih instalacija.

Iz obrazloženja: Prvostepeni sud je prilikom donošenja presude na pouzdan način utvrdio uzrok nastanka štete na objektu tužitelja, kao i odgovornost prvotuženog na čijem je objektu izvodio radove drugotuženi. Neutemeljene su primjedbe tuženog da je prvostepeni sud preveliku pažnju posvetio nalazu i mišljenju vještaka građevinske struke. Kako se radi o mišljenju vještaka iz oblasti građevinske struke sačinjenog u postupku obezbjeđenja dokaza neposredno nakon štetnog događaja, a koji je doveden u vezu sa iskazima svjedoka, te nalazom i mišljenjem vještaka građevinske struke iz ove parnice, to je prvostepeni sud imao dovoljno osnova za zaključak da je šteta na objektu tužitelja nastala uslijed pucanja vodovodnih cijevi, zbog rada teških građevinskih mašina i transportnih sredstava na prostoru iznad cijevi prilikom izvođenja radova od strane drugotuženog, a po nalogu prvotuženog, kao naručioca radova.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 049728 12 Gž od 15.11.2013. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine 65 0 P 049728 17 Rev od 11.09.2017. godine

6. Zatezna kamata za nenovčanu materijalnu štetu

Član 277. ZOO-a u vezi sa članom 154. i 156. ZOO-a i 49. stav 1. i 2. Zakona o vlasničko pravnim odnosima.

Povjeriocu pripada pravo na zakonsku zateznu kamatu na dosuđeni iznos naknade štete od dana utvrđenja stvarne štete prema nalazu i mišljenju vještaka.

Iz obrazloženja:

Pravilno žaliteljica prigovora da prvostepeni sud nije mogao dosuditi tužiteljici, zakonske zatezne kamate od dana podnošenja tužbe, tj. 19.02.1991. godine na glavni dug, koji se odnosi na naknadu štete za sanaciju objekta, prouzrokovanu vlagom na stanu tužiteljice, zbog izgradnje dvorišta tužene, jer se susjedna kuća naslanja na kuću tužiteljice bez odgovarajuće hidroizolacije. Kako se tužbeni zahtjev odnosi na obavezu tužene da izvede građevinske radove bliže navedene u prvostepenoj presudi, kako bi prestalo uznemiravanje tužiteljice, kao vlasnice i isplati naknade štete za sanaciju objekta, to se zakonske zatezne kamate na utvrđenu štetu ne mogu dosuditi od dana nastanka štete, budući da se radi o stvarno utvrđenoj šteti sa kojom se ista može otkloniti i uspostaviti prijašnje stanje (član 49. Zakona o vlasničko pravnim odnosima i 154. i 156. ZOO-a).

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 152942 12 Gž od 27.06.2014. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 P 152942 14 Rev od 01.11.2016. godine

7. Regresna naplata štete

Član 9. stav 6. Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti i Sporazum o socijalnom osiguranju između SFRJ i Njemačke.

Inostrana ustanova mirovinskog osiguranja ima pravo regresirati se od domaće osiguravajuće organizacije za iznose obiteljske mirovine isplaćene po osnovu smrti svog osiguranika do koje je došlo krivicom vozača neosiguranog vozila.

Iz obrazloženja: Nije sporno da se dana 25.05.1998. godine dogodila saobraćajna nezgoda na magistralnom putu T. - O., kojom prilikom je smrtno stradao A.S, da je tužitelj nosilac socijalnog osiguranja A.S, da je tuženi članovima porodice smrtno stradao A.S. isplatio naknadu nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika, jer su tužitelji tužbu za naknadu štete podnijeli protiv tuženog kao jednog od osiguravajućih društava, koja djelatnost obavljaju na području Federacije BiH, iz razloga što predmetno vozilo nije bilo osigurano, da iz popisa davanja tužitelja od 09.03.2009. godine proizilazi da je tužitelj za period od 01.01.2003. godine do 31.12.2007. godine isplatio ukupan iznos od 12.340,95 EUR za suprugu i djecu.

Suprotno zaključku prvostepenog suda, a imajući u vidu navedene činjenice, ovaj sud je zaključio da je tužitelj isplatom iznosa od 12.340,90 EUR stekao pravo na regresno potraživanje od tuženog, obzirom da među parničnim strankama nije ni sporno, da je saobraćajna nezgoda prouzrokovana krivicom vozača J.P., koji je upravljao vozilom ford granada sa ukradenim registarskim tablicama i kojom prilikom je smrtno stradao A.S. Za ovaj štetni događaj je odgovoran tuženi kao osiguravatelj od odgovornosti za štete pričinjene od strane neosiguranih vozila.

Članom 9. stav 6. Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti („Službene novine Federacije BiH“ broj 24/05) je propisano da

osiguravatelji obaveznog i privatnog zdravstvenog, invalidskog i mirovinskog osiguranja mogu za iznose koje su platili oštećenoj strani tražiti regres od osiguravatelja čiji je osiguranik odgovoran za nezgodu.

(...) Ovo pravo imaju i inostrane ustanove socijalnog osiguranja prema domaćim osiguravajućim organizacijama, odnosno drugim licima odgovornim za nastupanje štetnog događaja, pod uslovom reciprociteta i u skladu sa međunarodnim ugovorima.

Između Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Njemačke zaključen je bilateralni sporazum o socijalnom osiguranju („Službeni list SFRJ“ – Međunarodni ugovori broj 9/69), koji je stupio na snagu 01.01.1979. godine, od kada se primjenjuje i koji je ratifikovan od strane Bosne i Hercegovine.

Članom 2. stav 1. navedenog sporazuma je propisano da se isti odnosi, između ostalog, i na zdravstveno i penzijsko osiguranje.

Kako se u konkretnom slučaju radi o regresnom zahtjevu stranog osiguravatelja za iznose isplaćene po osnovu obiteljske mirovine, protiv domaće osiguravajuće organizacije koja odgovara po osnovu obaveznog osiguranja od odgovornosti u prometu (pitanje subrogacije član 939. ZOO), to isplatom naknade iz osiguranja, po samom zakonu, do visine isplaćene naknade, na osiguravača prelaze sva osiguranikova prava prema licu koje je po ma kom osnovu odgovorno za štetu.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 Ps 040370 12 Pž od 08.12.2015. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Ps 040370 16 Rev 21.02.2017. godine

8. Prestanak ugovora o kasko osiguranju

Čl. 901, 902. i 919. Zakona o obligacionim odnosima

Nakon isplate osiguraniku naknade totalne štete na vozilu, ugovor o osiguranju prestaje, pa osiguravatelj nema dalje obaveze prema osiguraniku iz osnova tog ugovora.

Iz obrazloženja: Prvostepeni sud je pravilno cijenio da su tužitelj i tuženi imali zaključen ugovor o kasko osiguranju i da je tuženi izdao policu osiguranja od 30.07.2009. godine za putničko vozilo marke peugeot reg. oznaka 827-T-029 za period od 30.07.2009. do 30.07.2010. godine. Kako iz stanja spisa proizilazi da su se u navedenom periodu desila dva štetna događaja i to dana 12.01.2010. i dana 09.04.2010. godine i da je tužitelju po štetnom događaju od 12.01.2010. godine isplaćena šteta na bazi totalne štete, ovaj sud je mišljenja da tužitelju ne pripada pravo ponovno na isplatu naknade štete po kasko osiguranju za štetni događaj od 09.04.2010. godine, jer su parnične stranke ugovorom o kasko osiguranju i to članom 16. stav 2. Uslova za kasko osiguranje cestovnih i šinskih vozila, koji čini sastavni dio ugovora police osiguranja, ugovorili da u slučaju uništenja vozila i nastankom totalne štete ili

nestanka vozila osiguranje prestaje. Kako je nakon štetnog događaja od 12.01.2010. godine isplaćena naknada na ime totalne štete, ugovor o osiguranju je prestao i tužitelj nema pravni osnov za isplatu naknade štete za štetni događaj od 09.04.2010. godine.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 P 154447 12 Gž od 19.07.2016. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 154447 16 Rev od 28.02.2017. godine

9. Odgovornost za korištenje tuđe stvari u svoju korist

Član 219. Zakona o obligacionim odnosima

Vlasnik poslovnog prostora koji je korišten bez pravnog osnova ima pravo zahtijevati naknadu od tuženih koji su imali koristi od upotrebe tog prostora u visini zakupnine koju bi po redovnom toku stvari kao zakupci bili dužni plaćati.

Iz obrazloženja: Tuženi su bez pravnog osnova koristili poslovni prostor tužitelja bez plaćanja zakupnine, odnosno naknade za korištenje što je bio razlog da tužitelj podnese tužbu radi isplate dugovanog iznosa. Visina duga je utvrđena na osnovu nalaza i mišljenja vještaka finansijske struke, koji je rađen na osnovu Odluke Opštine Novo Sarajevo o načinu i visini plaćanja zakupnine poslovnih prostorija te njenih izmjena i dopuna. Drugostepeni sud je smatrao da je prvostepeni sud pravilno riješio materijalno-pravni odnos među parničnim strankama primjenjujući odredbu člana 219. Zakona o obligacionim odnosima kojom je regulisao pitanje korištenja tuđe stvari u svoju korist, u kom slučaju imalac može zahtijevati nezavisno od prava na naknadu štete, ili u odsustvu ove, da mu ovaj naknadi korist koju je imao od upotrebe.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 Ps 014598 15 Pž 2od 06.06.2016.godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Ps 014598 16 Rev od 19.01.2017. godine

10. Postupanje sa naknadno pronađenom imovinom u stečajnom postupku

Član 219. Zakona o obligacionim odnosima

Član 128. Zakona o stečajnom postupku - naknadno pronađena imovina koja ulazi u stečajnu masu

Član 291. Zakona o parničnom postupku - stranačka sposobnost

Brisanje privrednog društva iz registra poslovnih subjekata nije smetnja za okončanje parničnog postupka. Stečajni upravnik kao zakonski zastupnik brisanog stečajnog dužnika je ovlašten da traži naplatu potraživanja iz tog parničnog postupka.

Iz obraloženja: Naredbom Odjeljenja Ministarstva odbrane T. od 29.03.1993. godine, za potrebe Armije RBiH izuzet je hotel. Tuženi nije plaćao naknadu za korištenje tog objekta. Prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtev smatrajući da tužitelj nije dokazao da je u predmetnom periodu mogao izdavati navedeni objekat i od toga sticati dobit. Drugostepeni sud je preinačio prvostepenu presudu nalazeću da je tužena objekat tužitelja koristila bez pravnog osnova, bez ikakve naknade pa je pozivom na odredbu člana 219. Zakona o obligacionim odnosima obavezao tuženu na plaćanje dugovanog iznosa sa sporednim potraživanjima.

Drugostepeni sud je imao u vidu i nove činjenice, na kojem je zakonski zastupnik tužene ukazao na raspravi pred drugostepenim sudom, a iste odnose na stranačku sposobnost tužitelja na koju sud pazi po službenoj dužnosti, u vezi sa činjenicom da je nakon donošenja prvostepene presude izvršeno brisanje tužitelja iz registra poslovnih subjekata Općinskog suda u Zenici, na osnovu pravosnažnog rješenja Općinskog suda u Zenici u stečajnom postupku nad pravnim subjektom „T“ d.o.o. T., drugostepeni sud je ocijenio da ta činjenica ne može biti smetnja za okončanje parnice u skladu sa zakonom.

Naime, Općinski sud u Zenici je rješenjem kojim je zaključio stečajni postupak, odlučio i da pravo na ostvarivanje potraživanja stečajnog dužnika prema Federaciji BiH koji je predmet ove parnice nakon zaključenja stečajnog postupka pripada stečajnom upravniku, a u slučaju ostvarenja prava naplate potraživanja, stečajni upravnik je dužan postupiti kao naknadno pronađene imovine u skladu sa članom 128. Zakona o stečajnom postupku. Iz toga proizlazi da i pored zaključenja stečajnog postupka nije prestalo ovlaštenje zakonskog zastupnika tužitelja da traži naplatu predmetnog potraživanja, te da postoje zakonski uslovi za nastavak stečajnog postupka u slučaju da se njegovo pravo utvrdi. Budući da je advokatu koja zastupa tužitelja u ovoj pravnoj stvari punomoć izdao stečajni upravnik, to su ispunjeni uslovi da se ovaj postupak okonča i pored prestanka tužitelja kao pravnog lica, budući da on u ovom postupku ima ovlaštenog zastupnika.

Presuda Kantonalnog sud u Sarajevu broj: 65 0 Ps 020428 09 Pž od 25.08.2011.godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Ps 020428 17 Rev 2 od 04.05.2017. godine

11. Materijalna šteta u slučaju tjelesne povrede ili narušenja zdravlja

Član 190. i 195. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

Naknada materijalne štete obuhvata i troškove liječenja koje je provedeno tradicionalnim metodama, u ustanovi koja nije uključena u zdravstveni sistem Federacije BiH i BiH, ako su takvi troškovi bili opravdani.

Iz obrazloženja:

Neosnovani su navodi žalbe da je prvostepeni sud pogrešno odlučio o naknadi materijalne štete koja se sastoji u troškovima liječenja nastalim kao posljedica pretrpljenog saobraćajnog udesa. Naime, prvostepeni sud pravilno nalazi da je osnovan zahtjev tužitelja za isplatu iznos od 1.951,00 KM na ime materijalne štete, jer se radi o troškovima koji su u uzročno-posljedičnoj vezi sa nastalim oboljenjem tužitelja i koji su bili neophodni za saniranje i otklanjanje tih posljedica a što proizilazi i iz nalaza i mišljenja vještaka medicinske struke. Na visinu ove naknade nije od uticaja činjenica da su tužitelju dosuđeni troškovi liječenja po kineskom tradicionalnom doktoru i što to nije izvedeno od ustanove koja je uključena u zdravstveni sistem Federacije BiH i BiH, jer iz provedenih dokaza proizilazi da se radi o stvarno učinjenim troškovima koji su bili opravdani.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 P 163660 12 Gž od 10.09.2013. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda FBiH broj: 65 0 P 163660 13 Rev od 24.11.2016. godine

12. Novčana naknada nematerijalne štete

Član 200. Zakona o obligacionim odnosima

Procenat umanjenja životne aktivnosti kod višestrukih tjelesnih povreda, ne može se utvrđivati prostim mehaničkim sabiranjem procenta umanjenja po osnovu svake pojedine povrede.

Iz obrazloženja:

Pravilno se žalbom prigovara da prvostepeni sud nije mogao utvrditi stepen umanjenja životne aktivnosti tužitelja zbrajanjem stepena umanjenja koje su utvrdili vještaci dr. B.R. i dr. K.M, te da se ne može utvrditi na osnovu čega je prvostepeni sud utvrdio umanjenje životne aktivnosti od 97%. Prvostepeni sud je, naime, na osnovu dvaju mišljenja vještaka medicinske struke, koji su posebno vještačili umanjenje životne aktivnosti tužitelja po osnovu različitih povreda, te utvrdili umanjenje od 15-17%, odnosno umanjenje od 80%, utvrdio da ukupno umanjenje životne aktivnosti kod tužitelja iznosi 97%. Procenat umanjenja životne aktivnosti kod višestrukih tjelesnih povreda, međutim, ne može se utvrđivati prostim mehaničkim sabiranjem, niti sud posjeduje stručno znanje da bi na osnovu ovakvih pojedinačnih nalaza mogao utvrditi procenat ukupnog umanjenja.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 P 163081 12 Gž od 19.06.2013. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda FBiH broj: 65 0 P 163081 14 Rev od 08.06.2017. godine

OBLIGACIONO PRAVO - UGOVORI

13. Ugovor o građenju

Član 640. i 630. Zakona o obligacionim odnosima,

Kada ugovor o građenju sadrži kaluzulu "ključ u ruke" i specifikaciju radova koji se izvode, saglasnost naručioca sa ponudom izvođača za izvođenje već specificiranih građevinskih radova ne predstavlja pravni osnov za isplatu cijene za dodatno izvršene radove.

Iz obrazloženja:

Ugovor o građenju koji su zaključile parnične stranke sadrži klauzulu „ključ u ruke“ do potpune funkcionalnosti sa fiksnom, a ne jediničnom cijenom, pa budući da su sporni radovi navedeni u specifikaciji koja je sastavni dio tog ugovora, a koju je sačinio i ponudio sam izvođač, to bez obzira na činjenicu da u istoj nije navedena i cijena tih radova, ne znači da isti nisu ugovoreni odnosno da njihova vrijednost nije ušla u vrijednost ugovorenih radova. Ni činjenica da je naručilac dao saglasnost na ponudu za izvođenje spornih radova, nije po ocjeni suda dokaz da su ti radovi ugovoreni kao dodatni radovi, jer u građevinskoj praksi prihvatanje ponude predstavlja samo preduslov za izvođenje radova, a davanje saglasnosti ne predstavlja zaključenje novog ugovora, ili aneksa, zbog nedostatka propisane pismene forme. Tužitelj je imao mogućnost, kao izvođač, da prilikom zaključenja ugovora ističe prigovore u vezi sa tim, što je on propustio učiniti, pa proizilazi da je on potpisivanjem ugovora prihvatio da će u okviru ugovorene cijene izvesti i te radove.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 Ps 023818 15 Pž 2 od 14.12.2015. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda FBiH broj: 65 0 Ps 023818 17 Rev od 20.04.2017. godine.

PRIVREDNO PRAVO

14. Autorsko pravo i naknada štete

Član 27. i 28 Zakona o autorskim pravima

Vlasnik djela arhitekture koji je pristupio rekonstrukciji ratom znatno oštećenog objekta kojeg nije moguće dovesti u isto stanje kao prije oštećenja, ne čini povredu autorskih prava samim tim što nije prihvatio autorovo rješenje za obnovu objekta.

Iz obrazloženja: Tužitelj je autor poslovnih objekata, a tuženi je njihov vlasnik. Objekti su ratnim dejstvima u velikoj mjeri oštećeni, a posebno fasadni dio koji je bio obložen staklom. Tužitelj je bio konsultant u konsultantskom timu koji je radio na sanaciji i obnovi staklene opne objekta (fasade) pa je i učestvovao u izboru stakla iako je konačnu odluku o izboru stakla donio tuženi kao vlasnik objekta. Iz provedenih dokaza proizlazi da sadašnja nijansa stakla ne odgovara nijansi stakla kojom je bila obložena fasada objekta prije njegovog oštećenja. Međutim ta vrsta stakla se više ne proizvodi. Vlasnik nije prihvatio ugradnju stakla po izboru autora jer taj izbor stakla nije ni razmatran od strane konsultantskog tima, a radilo se o vrsti stakla koje je znatno skuplje od stakla koja su ušla u uži izbor, posebno od vrste stakla koju je izabrao vlasnik. Sud je zaključio da je tuženi kao vlasnik morao uložiti znatna materijalna sredstva za sanaciju i rekonstrukciju građevine te da je nakon sanacije, objekat doveden u funkciju i omogućeno obavljanje djelatnosti i zapošljavanje većeg broja radnika kao i obavljanje drugih privrednih aktivnosti pa je smatrao da tužitelj nije dokazao da je tuženi svojim radnjama, odabirom stakla druge nijanse od one koju je predložio tužitelj, načinio tužitelju štetu niti da mu je povrijedio imovinska i moralna prava kao autora iz člana 27. i člana 28. Zakona o autorskom prava (Sl.list SFRJ 19/78, 21/90).

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 Ps 020828 10 Pz od 23.05.2011. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda FBiH Broj: 65 0 Ps 020828 11 Rev od dana 05.02.2013. godine.

RADNO PRAVO

15. Otkaz ugovora o radu dok traje privremena nesposobnost zbog bolesti

Član 64. stav 1. Zakona o radu

Poslodavac može donijeti odluku o otkazu ugovora o radu dok traje privremena nezaposlenost zbog bolesti, izuzev ako se radi o profesionalnom oboljenju.

Iz obrazloženja: Prvostepeni sud je pravilno utvrdio da je za ocjenu zakonitosti odluke o otkazu ugovora o radu, broj 299/011 od 29.06.2011. godine, u konkretnom slučaju, irelevantno što se tužitelj nalazio na bolovanju. Naime, u toku postupka je utvrđeno da se u spornom periodu, tužitelj zaista i nalazio na bolovanju, ali radi bolova u stomaku, a ne zbog profesionalne bolesti. Odredbom člana 64. Zakona o radu je propisano, da se zaposleniku koji je pretrpio povredu na radu ili je obolio od profesionalne bolesti, za vrijeme dok je privremeno nesposoban za rad, ne može otkazati ugovor o radu. Kako u konkretnom slučaju tužitelj nije pretrpio povredu na radu niti je obolio od profesionalne bolesti, to mu je tuženi mogao otkazati ugovor o radu, a kako je to ispravno cijenio i prvostepeni sud.

Ovaj sud je također odbio i prigovore kojim tužitelj ističe, da je odluka o otkazu ugovora o radu donesena suprotno odredbama iz člana 23. stav 1. tačke 3. Zakona o vijeću zaposlenika F BiH, i 108. stav 2. Zakona o radu F BiH. Kako u konkretnom slučaju, kod tuženog nije bilo formirano niti vijeće zaposlenika, niti sindikat, to se isti nisu mogli ni konsultovati.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 Rs 218953 13 Rsž od 22.01.2016. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Rs 218953 16 Rev od 09.02.2017. godine.

16. Otkaz ugovora o radu

Član 96. Zakona o radu

Radnik ne može u radnom sporu s uspjehom zahtijevati vraćanje na posao i isplatu naknade plaće zbog nezakonitog otkaza ugovora o radu, ako tužbenim zahtjevom nije tražio i poništenje rješenja o otkazu ugovora o radu kao nezakonitog.

Iz obrazloženja: Tužba iz radnog odnosa u ovom slučaju osporavala je odluku kojom je povrijeđeno pravo tužitelja na radni odnos i zbog povrede koja je počinjena odlukom poslodavca, tužitelj je postavio tužbeni zahtjev da se naloži tuženom da tužitelja vrati na posao koji je radio prije otkaza, kao i da mu se naknade plate od prestanka rada do povratka na posao. S obzirom da je povreda pričinjena odlukom poslodavca, predmet spora je morao biti zahtjev da se poništi odluka kojom je povrijeđeno pravo, u ovom slučaju da se poništi rješenje tuženog od 27.01.2011. godine, a uz taj osnovni zahtjev tužitelj je svakako mogao postaviti i zahtjev da se uspostavi ranije stanje, kako je i predložio, da se tužitelj vrati na posao kreditnog službenika u Sektor za kredite i da mu se naknade plate koje bi ostvarivao da je radio i uplate doprinosa kroz PIO/MIO. (...) Kako tužitelj nije postavio zahtjev za utvrđivanje nezakonitosti otkaza Ugovora o radu u ovom predmetu, a nezakonitost otkaza nije utvrđena pravosnažno u drugoj parnici, onda je prvostepenom sudu jedino bilo preostalo da postavljeni tužbeni zahtjev odbije. (...) Tužitelj je u postavljenom tužbenom zahtjevu sam izveo zaključak da se radilo o nezakonitom otkazu, a to je jedino mogao utvrditi sud pod uslovom da u tom smislu postoji zahtjev da se utvrdi da je otkaz nezakonit. Predmet spora je morao biti iskazan kroz zahtjev da se poništi kao nezakonita odluka o prestanku radnog odnosa, jer samo od te odluke zavisi da li bi sud potom obavezao tuženog da tužitelja vrati na posao i da mu isplati naknadu plate.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 P 194735 12 Rsž od 11.11.2015. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 194735 16 Rev od 18.10.2016. godine.

17. Pravo na terenski dodatak

Član 25. Općeg kolektivnog ugovora

Član 66. stav 1. i 2. Kolektivnog ugovora o pravima i obavezama poslodavaca i zaposlenika u oblasti građevinarstva, industrije, građevinskog materijala i projektovanja

Zaposleniku ne pripada pravo na terenski dodatak ako su za vrijeme rada na terenu obezbijeđeni smještaj i ishrana od strane poslodavca.

Iz obrazloženja: Neosnovano tužitelj prigovara odluci suda koja se odnosi na potraživanje terenskog dodatka u situaciji kada mu je na terenu bio obezbijeđen smještaj i ishrana. Članom 25. stav 1. Općeg kolektivnog ugovora je propisano da zaposleniku koji zbog prirode poslova koje obavlja upućen na rad na terenu van mjesta zaposlenja u trajanju dužem od 30 dana neprekidno pripada pravo na terenski dodatak, a stavom 2. da će se visina terenskog dodatka utvrditi kolektivnim ugovorima područja djelatnosti. Članom 66. stav 1. i 2. Kolektivnog ugovora o pravima i obavezama poslodavaca i zaposlenika u oblasti građevinarstva, industrije građevinskog materijala i projektovanja u Federaciji Bosne i Hercegovine je propisano da zaposlenik ima pravo na terenski dodatak kao naknadu za povećane troškove života za vrijeme rada van mjesta zaposlenja, koji ne može biti manji od 75% utvrđenog iznosa dnevnice,

a stavom 3. je propisano da kada poslodavac obezbijedi smještaj i ishranu, zaposlenik je dužan isti koristiti, i tada mu ne pripada terenski dodatak. U toku prvostepenog postupka je utvrđeno da je tuženi osigurao ishranu i smještaj tužitelja za vrijeme rada na terenu van mjesta zaposlenja pa mu su smislu prethodno navedenih odredbi ne pripada i pravo na terenski dodatak.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 Rs 113148 12 Rsž od 12.11.2014. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda Federacije BiH br. 65 0 P 113148 15 Rev od 14.10.2016. godine.

18. Primjena granskog kolektivnog ugovora

Član 113. Zakona o radu

Član 39. stav 2. Općeg kolektivnog ugovora

Kolektivni ugovor zaključen na neodređeno vrijeme, važi sve do momenta dok se ugovorne strane ne dogovore o njegovoj izmjeni ili prestanku.

Iz obrazloženja: Neosnovan je prigovor žalitelja da nakon stupanja na snagu novog Općeg kolektivnog ugovora za teritoriju Federacije BiH (Službene novine F BiH broj 54/05) nema mjesta primjeni odredaba granskog kolektivnog ugovora temeljem kojih je utvrđena visina predmetnih potraživanja. Navedeni pravni stav žalitelja suprotan je načelu produženog trajanja kolektivnih ugovora i načelu povoljnosti.

Prema odredbi člana 44. stav 2. novog Općeg kolektivnog ugovora stupanjem na snagu ovog kolektivnog ugovora prestaje da važi raniji Opći kolektivni ugovor za teritoriju FBiH (Sl. novine FBiH broj 19/00) i Privremeni ugovor o pristupanju udruženja poslodavaca u FBiH Općem kolektivnom ugovoru za teritoriju Federacije BiH (Sl. novine FBiH broj 23/02), a prema odredbi člana 39. stav 2. Općeg kolektivnog ugovora određeno je da će se usklađivanje postojećih kolektivnih ugovora područja djelatnosti izvršiti u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog kolektivnog ugovora.

Dakle, prijelazne i završne odredbe novog Općeg kolektivnog ugovora ne propisuju da njegovim stupanjem na snagu prestaju važiti postojeći granski kolektivni ugovori, niti izostanak usklađivanja granskih kolektivnih ugovora u roku propisanom odredbom člana 39. stav 2. Općeg kolektivnog ugovora može imati za pravnu posljedicu prestanak važenja tih granskih kolektivnih ugovora. Kolektivni ugovor zaključen na neodređeno vrijeme, kakav je predmetni granski kolektivni ugovor, važi sve do momenta dok se ugovorne strane ne dogovore o njegovoj izmjeni ili prestanku, jer se i ugovor zaključen na određeno vrijeme primjenjuje do zaključenja novog kolektivnog ugovora, osim ukoliko nije drugačije određeno (član 113 Zakona o radu).

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 Rs 299774 14 Rsž od 2.12.2015. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Rs 299774 16 Rev od 15.8.2017. godine.

19. Primjena Kolektivnog ugovora za oblast finansija

Član 5. i 10. stav 2. Zakona o radu

Član 2. Kolektivnog ugovora za oblast finansija

Kolektivni ugovor za oblast finansija koji je stupio na snagu 18.11.2000. godine primjenjuje se na sve zaposlenike poslodavca koji ima šifru djelatnosti grupacije finansija, bez obzira da li je zaposlenik član sindikata.

Iz obrazloženja: Neosnovani su navodi žalbe da je prvostepeni sud pogrešno primjenio materijalno pravo i to odredbe Kolektivnog ugovora za granu finansija („Službene novine Federacije BiH broj 48/00“) koji je stupio na snagu 18.11.2000. godine. U konkretnom slučaju tuženi je finansijska organizacija koja ima šifru djelatnosti grupacije finansija, pa se Granski kolektivni ugovor primjenjuje na sve zaposlenike kod poslodavca koji obavlja djelatnost finansija i na primjenu ovog ugovora nema uticaja činjenica da li je tužiteljica u spornom periodu bila član sindikata kod tuženog. Naime, Granski Kolektivni ugovor je u ime zaposlenika potpisao Samostalni sindikat radnika finansija BiH i navedeni ugovor je obavezujući za sve poslodavce iz ove grupacije i njihove zaposlenike.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj:65 0 Rs 129784 11 Rsž od 05.12.2013. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Rs 129784 14 Rev od 07.10.2014. godine

ZAŠTITA OD DISKRIMINACIJE

20. Poduzimanje radnji poslodavca koji se ne smatraju diskriminacijom

Član 4. stav. 3. Zakona o zabrani diskriminacije

Kada su poduzete radnje poslodavca bile opravdane, zbog organizacije rada, unapređenja rada i radne discipline, nema osnova za primjenu odredbe člana 4. stav 3. Zakona o zabrani diskriminacije.

Iz obrazloženja: Prvostepeni sud je pravilno utvrdio, da je tužena tokom postupka dokazala da prema tužiteljici nije preduzimala radnje koje je tužiteljica označila kao mobing, cijeneći specifične odredbe značenja mobbinga kao sistematskih aktivnosti ili napada koji moraju trajati duže vrijeme i u određenom vremenskom intervalu (najmanje 6 mjeseci, a jednom sedmično), a usljed kojih je došlo do štetnih posljedica po zdravlje žrtve, odnosno nastupila je degradacija njenih radnih uslova ili profesionalnog statusa. Naime, mobbing ne predstavljaju pojedinačne, sporadične (ne) zakonite radnje tužene kojima je tužiteljica eventualno bila izložena na svom radnom mjestu, a usljed kojih je pretrpjela i pojavne oblike stresa koje proizilaze iz provedenog medicinskog vještačenja (koje radnje također moraju biti pojedinačno ispitivane u smislu uzroka štete). te da riječ mobbing potječe od engleskih riječi "mob" i "mobbish", a znači nekoga "prisilno, vulgarno, manirom ološa, prisilno dokrajčiti, društveno potpuno degradirati, uništiti ga i isključiti iz društvenog života", a kao primjeri radnji mobbinga najčešće se navode: prekidanje žrtve u govoru, isključivanje iz društvenog života na poslu, premještanje u ured udaljen od radnih prostorija ostalih kolega, oduzimanje osnovnih sredstava za rad, dobijanje nebitnih i besmislenih zaduženja i radnih obaveza koje su ispod žrtvine profesionalne razine ili davanje zadataka koje ne može riješiti, stalno dobijanje novih zaduženja, često kritiziranje i pretjerana kontrola rada, otpušivanje za propuste koji se nisu dogodili, neraspologanje važnim informacijama, izloženost ismijavanju i šalama na račun govora, držanja, hoda, odijevanja, privatnog života i slično, izloženost različitim spletkama, poniženjima, prijetnjama usljed čega žrtva gubi ugled, potporu, pravo glasa, te postaje dežurni krivac za sve propuste i neuspjehe kolektiva, uskraćivanje slobodnih dana ili godišnjeg odmora. Dakle, mobbing predstavlja složen socijalno-medicinski problem moralnog zlostavljanja na poslu koji ostavlja posljedice na psihičko i tjelesno zdravlje žrtve, a koje se ogledaju u: učestalim glavoboljama, kroničnom umoru, poremećajima spavanja, poremećajima u probavnom sustavu, vrtoglavicama, osjećaju pritiska u prsima i nedostatku zraka, promjenama raspoloženja, anksioznosti, prisustvu opće tuge, krize plača, stalnog razmišljanja o problemima, gubitku koncentracije, osjećaju depersonalizacije, socijalne izolacije, nedostatku interesa za porodicu i druge ljude, emocionalnoj otupljenosti, smanjenju ili povećanju apetita, učestalom korištenju alkohola, cigareta i lijekova...a što sve dovodi do potpunog psihičkog i tjelesnog iscrpljenja. Pravilno sud zaključuje da tužena tužiteljici nije davala radne zadatke koje je nemoguće izvršiti ili koji su izvan sposobnosti i mogućnosti tužiteljice, čak što više iz niza provedenih materijalnih dokaza vidljivo je da su slična ili ista zaduženja prema opisu radnog mjesta dobijali svi rukovodioci ekpozitura, nije uporno i redovno

isključivala tužiteljicu iz poslovnog života oduzimanjem ovlasti koje je imala prema opisu svog radnog mjesta, prenoseći iste na drugu uposlenicu, dok je od tužiteljice zahtijevala odgovornost i, nije samo tužiteljici namjerno smanjio platu (radilo se o 28 uposlenih) u više navrata, nije tužiteljici uskratio godišnji odmor niti bolovanje (tužiteljica je koristila godišnji odmor u drugom rasporedu, a bolovanje je redovito koristila), niti radnje mobbinga mogu predstavljati eventualno nepoštivanje propisa za zaštitu na radu čemu su svi uposleni eventualno bili izloženi, niti je tužena tužiteljicu nezakonito stalno premiještala na nova radna mjesta, niti da radnju mobbinga predstavlja zahtjev za komisijsko vještačenje njenog zdravstvenog stanja. Također je pravilan zaključak suda da je tužena tokom postupka dokazala da prema tužiteljici nije preduzimala radnje koje je tužiteljica označila kao mobing, odnosno da je tužiteljica prilikom pljačke banke od 02.07.2007. godine doživjela akutno strasnu situaciju visokog intenziteta, koje su dovele do pojave simptoma PTSP od koga tužiteljica boluje, a koji se pri tome ne može dovesti u vezu sa mobing ponašanjem na radu nadređene odnosno podređene osobe, budući da su poduzete radnje tužene bile opravdane zbog organizacije rada i unapređenja rada i radne discipline.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 P 063946 12 Gž od 11.05.2015. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 063946 15 Rev od 23.03.2017. godine

21. Diskriminacija i teret dokazivanja činjenica

Član 12. i član 15. Zakona o zabrani diskriminacije

Na tužitelju je teret dokaza da u toku postupka iznese dovoljno činjenica na osnovu kojih se može utvrditi vjerovatnoća da je došlo do njegovog stavljanja u nepovoljniji položaj, u odnosu na druge namještenike u istoj situaciji.

Iz obrazloženja: Mjera utvrđenosti postojanja ili nepostojanja navedenih činjenica u antidiskriminacijskim parnicama, shodno odredbi člana 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije, raspoređena je tako da je na podnosiocu tužbe teret da sa stepenom pretežne vjerovatnoće dokažu činjenice na osnovu kojih bi sud mogao zaključiti da ga je tuženi nejednako tretirao na nekoj zabranjenoj osnovi. Tada se teret dokazivanja prebacuje na tuženu stranu, koja je sa stepenom sigurnosti dužna uvjeriti sud da se različit tretman nije dogodio (ili nije dogodio na zabranjenoj osnovi), odnosno da različit tretman ima legitiman cilj i da postoji proporcionalnost između preduzete radnje i posljedice.

Tužitelj je na osnovu člana 14. Uredbe o naknadama i drugim materijalnim pravima koja nemaju karakter plaće podnio prvotuženom zahtjev za isplatu jednokratne novčane pomoći, uz medicinsku dokumentaciju da je liječen u bolnici te nalaza medicinskih ustanova. Standard vjerovatnosti koji je tužitelj dužan dokazati u smislu člana 15. Zakona o zabrani diskriminacije, podrazumijeva dokazanost činjenice da je došlo do njegovog stavljanja u nepovoljniji položaj u odnosu na druge namještenike u istoj situaciji, te da bi bilo moguće da je do toga došlo zbog direktne ili indirektno diskriminacije. Nesporna činjenica da tužitelju nije isplaćena naknada za slučaj teške bolesti za 2010. godinu, ne ukazuje sama po sebi na različito postupanje u odnosu na namještenike kojima je ova naknada isplaćena prema spiskovima iz 2010. godine. Kako tužitelj nije dokazao da je bolest zbog koje je liječen, bolest koja se u smislu člana

14. stav 3. Uredbe o naknadama i drugim materijalnim pravima koja nemaju karakter plaće, dokazuje na osnovu dijagnoze zdravstvene ustanove, a nije ni dokazao iz kojih razloga je isplaćena naknada namještenicima sa spiska sačinjenog od strane tužene, odnosno da li zbog njihove bolesti ili bolesti člana njihove uže porodice, a što je imao mogućnost u smislu člana 15. stav 2. Zakona o zabrani diskriminacije, tužitelj tokom postupka nije iznio i dokazao dovoljno činjenica na kojima se sa pretežnom vjerovanoćom mogao utemeljiti zaključak o postojanju diskriminacije po ovom osnovu.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 Rs 160062 13 Rsž od 03.03.2017. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 Rs 160062 17 Rev od 18.09.2017. godine.

22. Diskriminacija i teret dokazivanja činjenica

Član 2. stav 1. i 15. Zakona o zabrani diskriminacije

Teret dokazivanja činjenica u antidiskriminacijskim parnicama u skladu sa odredbama člana 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije raspoređen je tako da je na licu koji se poziva na diskriminaciju teret da sa stepenom vjerovatnosti dokaže činjenice na osnovu kojih bi sud mogao zaključiti da ga je tuženi nejednako tretirao na nekoj zabranjenoj osnovi. Tada, teret dokazivanja prelazi na navodnog počinioca diskriminacije koji je sa stepenom sigurnosti dužan uvjeriti sud da se različito postupanje nije dogodilo ili nije dogodilo na zabranjenoj osnovi, ili da različito postupanje ima legitiman cilj i da postoji proporcionalnost između poduzete radnje i posljedice.

Iz obrazloženja: Predmet spora je zahtjev tužiteljice za utvrđenje diskriminacije i naknadu materijalne štete zasnovan na tvrdnji da ju je tuženi različito tretirao u odnosu na druge članove sindikata, te joj nije odobrio pravnu podršku u sudskom postupku koji je vodila protiv svog poslodavca i finansijsku pomoć za potrebe liječenja. Da bi nejednako postupanje tuženog u konkretnom slučaju predstavljalo diskriminaciju i dovelo do kršenja prava iz člana 1. Zakona o zaštiti od diskriminacije tužiteljica je morala dokazati vjerovatnost okolnosti da je došlo do diskriminacije i po kojem osnovu. Suprotno iznesenom u žalbi ove okolnosti tužiteljica nije ni navela, niti dokazivala u prvostepenom postupku. Do ovog uvjerenja prvostepeni sud je došao na osnovu cjelovite analize iskaza svjedoka i materijalnih dokaza u međusobnoj vezi, a ne selektivno kako to žalba navodi. U žalbi se ističe da je opće poznata činjenica da je tuženi radi pokretanja sudskih postupaka angažirao advokate u ime svojih članova. Prema odredbi člana 7. ZPP-a stranke su dužne iznijeti sve činjenice na kojima zasnivaju svoje zahtjeve i predložiti dokaze kojima se utvrđuju te činjenice. Pružanje pravne zaštite i pokretanje sudskih postupaka nisu opće poznate okolnosti, kako to žalba navodi, niti je prvostepeni sud dužan po službenoj dužnosti pribavljati ove dokaze. Po mišljenju ovog suda tuženi je prema izvedenim dokazima dokazao da nije pružao pravnu pomoć ni jednom članu sindikata, jer je iz godišnjeg finansijskog izvještaja vidljivo da se iznos od 36.021,95 KM odnosi na obaveze sindikata po sudskim presudama, ugovorima i slično, a ne na pružanje pravne podrške članovima sindikata.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 414304 15 Gž od 14.03.2016. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda Federacije BiH broj 65 0 Rs 414304 16 Rev od 11.09.2017. godine.

NASLJEDNO PRAVO

23. Prekid zastare

Član 388. i 389. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

Prethodno podnesena tužbe ima za posljedicu prekid roka zastarjelosti samo ako je bila uspješna, odnosno ako je parnica završila na način da je tužbeni zahtjev usvojen.

Iz obrazloženja: Tužiteljica je prethodno podnijela tužbu kojom je tražila poništenje ugovora o poklonu koji je zaključen između prednika tužiteljice i tužene, sa kojim je pravosnažno odbijena, a predmetnim tužbenim zahtjevom traži da se po osnovu tog istog ugovora o poklonu utvrdi da je povrijeđen njen nužni nasljedni dio. Kako je tužiteljica odbijena sa tužbenim zahtjevom za poništenje navedenog ugovora, to primjenom odredbe člana 389. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima nije došlo do prekida zastare, pa je prvostepeni sud pogrešno raspravio materijalno pravni prigovor zastare, kod činjenica da je tužba u ovoj pravnoj stvari podnijeta sudu dana 26.06.2006. godine, što je po proteku zakonskog roka iz člana 44. Zakona o nasljeđivanju kojim je propisano da se smanjenje raspolaganja testamentom može tražiti u roku od 3 godine od proglašenja testamenta, a vraćanje poklona u roku od 3 godine od smrti ostaviočeve. Time su nastupile pravne posljedice iz člana 360. Zakona o obligacionim odnosima, po kojem je tužiteljica mogla zahtjevati povredu prava na nužni nasljedni dio redukcijom dara, odnosno poklona.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 P 048662 16 Gž 2 od 08.06.2016.godine, revizija odbačena rješenjem Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 048662 16 Rev od 21.02.2017. godine.

24. Prava koja se ne mogu prenositi niti naslijediti

Član 66. Zakona o dopunskim pravima boraca-branitelja Bosne i Hercegovine

Davalac doživotnog izdržavanja osobe koja je zaključila predugovor ili ugovor o finansiranju izgradnje stana, ne može steći pravo vlasništva na stanu na osnovu ugovora o doživotnom izdržavanju jer se taj stan ne može nasljeđivati niti prenositi na druga lica.

Iz obrazloženja: Tužbom i postavljenim zahtjevom tužitelj od tuženih je tražio da se utvrdi da su se stekli uvjeti za zaključenje glavnog Ugovora o udruživanju sredstava za finansiranje stana i da se naloži prvotuženom da sa tužiteljem zaključi ugovor, u protivnom da presuda zamjeni ugovor na osnovu koga

će kod nadležnog suda izvršiti upis prava vlasništva sa 1/1. Tužitelj navodi da je unuk H.G., a koja je bila majka poginulog borca i koja je u skladu sa Zakonom o dopunskim pravima boraca-branitelja Bosne i Hercegovine, kao nositeljica posebnih prava iz navedenog Zakona, sa tuženim zaključila Predugovor o udruživanju sredstava za finansiranje izgradnje stana u privatnom vlasništvu dana 21.08.2007. godine. Tužitelj je dana 06.09.2007. godine sa H.G. zaključio Ugovor o doživotnom izdržavanju, koji je za predmet imao raspolaganje spornim stanom. Dana 28.10.2008. godine H.G. je umrla, a primopredaja stana je obavljena 28.01.2009. godine predajom ključeva punomoćniku tužitelja, nakon čega se tužitelj uselio u predmetni stan koji i danas koristi. Drugostepeni sud je smatrao da tužitelj ne može steći pravo vlasništva na stanu obzirom da ne ispunjava uvjete za zaključenje predugovora o udruživanju sredstava za finansiranje izgradnje stana i glavnog ugovora o udruživanju sredstava za finansiranje stana. Sud je naveo da nije od značaja činjenica da je tužitelj sa H.G. zaključio Ugovor o doživotnom izdržavanju jer je ista prenijela više prava nego što joj pripada obzirom da je sporni stan u zemljišnim knjigama evidentiran kao državno vlasništvo u korist Fonda Kantona Sarajevo, a radi se o ličnim pravima iz člana 66. Zakona o dopunskim pravima boraca-branitelja Bosne i Hercegovine kao *lex specialis* koja se ne mogu prenositi niti nasljeđivati. Drugostepeni sud je smatrao da tužitelj, ukoliko je uplatio cjelokupnu cijenu za finansiranje stana, u ime umrle H.G., ima samo obligacionopravni zahtjev prema onoj strani u čiju korist je uplatilo novčana sredstva.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj : 65 0 P 098592 14 Gž od 04 .11.2014. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda FBiH broj:65 0 P 098592 15 Revod 15.11.2016. godine

25. Nasljeđivanje naknade materijalne štete po polici putničkog zdravstvenog osiguranja

Član 2. Zakona o nasljeđivanju, a u vezi sa članom 197. i 897. Zakona o obligacionim odnosima

Tužitelj je aktivno legitimisan i pripada mu pravo na nasljeđivanje naknade materijalne štete iz osnova ugovora o putničkom osiguranju koja je dospjela prije smrti ostavioca.

Iz obrazloženja: Među parničnim stranaka je sporno da li je tužitelj aktivno legitimisan potraživati naknadu koja se odnosi na troškove medicinskog tretmana njegovog oca, koji su nastali u inostranstvu za vrijeme važenja police putničkog zdravstvenog osiguranja. Kako zaključeni ugovor o putničkom zdravstvenom osiguranju spada u kategoriju ugovora o osiguranju lica, to se isplatom ugovorene sume pokrivaju svi vidovi materijalne štete, koju je oštećeni pretrpio zbog nastupanja osiguranog slučaja. Pravo na naknadu ima karakter ličnog prava koja su vezana za ličnost oštećenog lica, ali iznos naknade koji je dospio do trenutka smrti predstavlja već određenu imovinu oštećenog lica, tako da se ne radi o prenošenju prava koje je pripadalo oštećenom na njegove nasljednike, već o nasljeđivanju materijalne štete, koja je dospjela prije smrti oštećenog lica. Odredba člana 197. Zakona o obligacionim odnosima ne sprječava nasljeđivanje naknade materijalne štete u vidu osigurane sume, ukoliko je ista dospjela i ovaj dospjeli iznos može se prenijeti na drugu osobu, u konkretnom tužitelja kao zakonskog nasljednika oštećenog lica, te se radi o imovini, koja se prema odredbi iz člana 2. Zakona o nasljeđivanju može nasljeđivati.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 072092 11 Gž od 06.03.2014. godine potvrđena Presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 P 072092 14 Rev od 20.04.2017. godine

PORODIČNO PRAVO

26. Bračna stečevina

Član 251., 252. i 254. Porodičnog zakona

Imovina koju su bračni drugovi stekli kupoprodajom tokom trajanja braka, i na osnovu takvog pravnog postala postali njeni vlasnici svako sa dijelom od po $\frac{1}{2}$, predstavlja bračnu stečevinu. Izvor sredstava upotrijebljenih za kupovinu te nekretnine, kao ni iznos koji je svaki od bračnih drugova uložio na ime kupoprodajne cijene ne može uticati na pravnu prirodu ove imovine tj. na činjenicu da se radi o bračnoj stečevini.

Iz obrazloženja: Iz činjeničnog stanja utvrđenog tokom prvostepenog postupka, nesporno proizlazi da je brak parničnih stranaka zaključen 01.03.2003. godine, a da je ugovor o kupoprodaji stana koji je predmet ovog spora zaključen 06.10.2003. godine. Prema citiranim odredbama Porodičnog zakona, prilikom utvrđivanja bračne tečevine ne utvrđuje se doprinos svakog od bračnih partnera u sticanju bračne stečevine, već se imovina stečena za vrijeme trajanja bračne zajednice smatra bračnom tečevinom na kojoj su bračni partneri suvlasnici u jednakim dijelovima. Pravilno se u žalbi ističe i činjenica da iz samog kupoprodajnog ugovora proizlazi da su se parnične stranke međusobno sporazumjele da predmetnu nekretninu stiču kao bračnu stečevinu tj. svako od njih sa dijelom od po $\frac{1}{2}$.

Nema mjesta primjeni odredbe člana 254. Porodičnog zakona u pogledu $\frac{1}{2}$ predmetnog stana, jer je navedena nekretnina stečena tokom trajanja braka, te se ne može smatrati da je tužiteljica ovu imovinu imala u času sklapanja braka, a takođe se ne radi o imovini koju je za vrijeme trajanja bračne zajednice stekao jedan bračni partner, kako je to predviđeno odredbom stava 2. tog člana. Nesporno je da su navedenu imovinu bračni drugovi stekli zajednički i to kupoprodajom, pa izvor sredstava upotrijebljenih za kupovinu predmetnog stana, kao ni iznos koji je svaki od bračnih drugova uložio na ime kupoprodajne cijene ne može uticati na pravnu prirodu ove imovine tj. na činjenicu da se radi o bračnoj stečevini.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 P 037982 11 Gž od 27.08.2014. godine, revizija odbačena rješenjem Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 037982 15 Rev od 08.10.2015. godine, Odluka o dopustivosti i meritumu Ustavnog suda Bosne i Hercegovine AP 4914/14 od 10.5.2017. godine, odbijena apelacija.

27. Ništavost ugovora o jemstvu, raspolaganje bračnom stečevinom

Član 103. Zakona o obligacionim odnosima

Član 265. Porodičnog zakona

Kada je jedan bračni partner raspolagao u korist trećih lica imovinom koja predstavlja bračnu stečevinu, savjestan sticalac koji se pouzdao u tačnost upisa u zemljišnoj knjizi, može steći stvarno pravo na toj imovini, ako je drugi bračni partner znao ili mogao znati za to raspolaganje.

Iz obrazloženja: Tačno je da je članom 265. Porodičnog zakona koji je bio na snazi u vrijeme zaključenja ugovora o jemstvu propisano da bračni drugovi zajedničkom imovinom raspoložu sporazumno i da svojim udjelom u imovini jedan bračni drug ne može samostalno raspolagati niti ga opteretiti pravnim poslom među živima. Tom odredbom se, međutim, regulišu međusobni imovinski odnosi bračnih partnera, koji ne moraju biti od značaja za savjesne treće osobe, konkretno, kada se u pravnom poslu pojavljuje samo jedan od bračnih partnera.

U konkretnom slučaju, pravni prednik drugotužene – B. Banka d.d. S., radi osiguranja vraćanja novčanih sredstava po kreditu odobrenom preduzeću I.C.C. d.j.l., čiji je vlasnik Z.M, sin tužiteljice i prvotuženog, zaključila sa prvotuženim Z.A. ugovor o jemstvu od 09.04.1999. godine, na osnovu kojeg je zasnovano založno pravo na predmetnoj nekretnini.

Prednik drugotužene se pri tome osnovano pouzdao u stanje koje je prikazano u zemljišnim knjigama, u skladu s načelom povjerenja u zemljišne knjige. Tužiteljica u toku postupka nije dokazala da je prednik drugotužene imao opravdan razlog za sumnju da ono što je upisano u zemljišnim knjigama nije potpuno i tačno. Naime, premda je sporna nekretnina stečena za vrijeme trajanja braka između tužiteljice i prvotuženog Z.A, tužiteljica nije do zaključenja ugovora o jemstvu zahtijevala upis prava vlasništva kao zajedničke imovine, niti izvršila zabilježbu postojanja braka i time zaštitila svoje imovinsko pravo u odnosu na treće osobe. Savjesna drugotužena ne može trpjeti štetu zbog propusta same tužiteljice da blagovremeno stanje u zemljišnim knjigama uskladi sa faktičkim stanjem.

Prednik drugotužene nije imao obavezu istraživanja vanknjižnog stanja na založenoj nekretnini, jer bi u suprotnom takvo istraživanje moralo obuhvatiti ne samo postojanje bračnog partnera dužnika, nego i vanbračnog partnera koji je izjednačen u pravu sa bračnim partnerom, kao i utvrđenje da li predmet zaloga predstavlja zajedničku imovinu i u kojem dijelu, a što bi sve u konačnici predstavljalo teret za neometan rad banaka i moglo bi imati negativne posljedice po slobodni pravni promet.

Po mišljenju ovog suda, pravni prednik drugotužene je na zakonit način izvršio obezbjeđenje svog potraživanja kada je, pouzdavajući se u zemljišne knjige, zaključio ugovor o jemstvu samo sa jednim od bračnih partnera Z.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 P 044593 09 Gž od 3.08.2014. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 044593 14 Rev od 31.03.2015. godine

28. Nadležnost organa starateljstva za odlučivanje o privremenom roditeljskom staranju djeteta

Član 50. Porodičnog zakona

Dok traje postupak za razvod braka, organ starateljstva odlučuje o tome sa kojim će roditeljem malodobno dijete živjeti, pa sud do pravomoćnosti presude o razvodu braka, nije nadležan za određivanje mjere osiguranja kojom bi se odlučivalo o takvom prijedlogu.

Iz obrazloženja:

Nesporna je činjenica da je predlagatelj podnio tužbu za razvod braka, te da u vrijeme donošenja pobijanog rješenja, odluka o razvodu nije bila donesena, pa je organ starateljstva bio nadležan da odluči o zahtjevu koji je formulisan kao mjera osiguranja. Očigledno je da se bračni partneri među kojima je u toku postupak za razvod braka nisu mogli sporazumjeti o tome s kim će dijete živjeti, pa je sud, u skladu sa citiranom odredbom člana 50. Porodičnog zakona, odluku o tome morao prepustiti organu starateljstva. Osnovano se u žalbi ističe da je prvostepeni sud prejudicirao odluku o povjeravanju malodobnog djeteta na čuvanje i vaspitanje. Naime, zanemariivši činjenicu da je pokrenut postupak za razvod braka predlagatelja i protivnice prijedloga, prvostepeni sud je unaprijed odlučio o jednom segmentu roditeljskog staranja, o kojem je trebalo odlučiti presudom o razvodu braka.

Rješenje Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 541079 Mož 5, zauzet stav na sjednici Građanskog odjeljenja Kantonalnog suda u Sarajevu održanoj 14.11.2017. godine.

PARNIČNI POSTUPAK

29. Pravo na iznošenje novih činjenica i predlaganje novih dokaza na glavnoj raspravi

Član 102. stav 2. Zakona o parničom postupku.

Pravo na iznošenje novih činjenica i predlaganje novih dokaza na glavnoj raspravi pripada samo savjesnim strankama.

Iz obrazloženja: Iz stanja spisa proizilazi da su obje parnične stranke imale jednaku mogućnost da u ovom postupku predlažu i izvode dokaze., Tuženi je na pripremnom ročištu predložio da se izvede kao dokaz uvid u priloženu izjavu o kompenzaciji, koja nije bila potpisana niti ovjerena pečatom privrednog društva "B...Co" d.o.o. G. da bi je tek na glavnoj raspravi održanoj dana 22.11.2012. godine u spis dostavio izjavu čiji primjerak je potpisan ovjeren i od strane firme „B...Co" d.o.o. G. za razliku od primjerka koji je dostavljen u spis na pripremnom ročištu navodeći da je naknadno pronađena potpisana i ovjerena izjava u računovodstvu tužene. Drugostepeni sud je smatrao da prvostepeni sud nije učinio povredu postupka prilikom donošenja odluke o izvođenju dokaza kada je odbio izvođenje novog dokaza na glavnoj raspravi.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 Ps 042014 13 Pž od 20.04.2015. godine potvrđena presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 Ps 042014 15 Rev od 18.05.2017. godine.

30. Advokat koji je upisan u imenik advokata u stranoj državi, ne može obavljati advokatsku djelatnost pred sudovima u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Član 301. stav 1. ZPP-a

Član 7. Zakona o advokaturi

Iz obrazloženja: Predlagatelj je strano pravno lice iz Republike Srbije koje je putem punomoćnika, advokata također iz Republike Srbije podnio Zemljišno-knižnom uredu prijedlog za upis prava vlasništva na nekretninama koje se nalaze u Sarajevu prema Zakonu u zemljišnim knjigama Federacije Bosne

i Hercegovine. Drugostepeni sud je smatrao da predlagatelj nije na zakonit način zastupan jer njegov izabrani advokat ne može obavljati advokatsku djelatnost pred sudovima u Federaciji Bosne i Hercegovine obzirom da nije upisan u Imenik advokata u Federaciji BiH ili Republici Srpskoj, a sve u skladu sa odredbom člana 7. stav 2. Zakona o advokaturi Federacije Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 301. stav 1. Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine.

Rješenje Kantonalnog suda u Sarajevu 09 0 Dn 018413 13 Gžod 28.09.2016. godine.

31. Zastupanje pravnog lica

Član 301a. Zakona o parničnom postupku

Ako u parnicama o imovinskopravnim zahtjevima u kojima vrijednost predmeta spora prelazi iznos od 50.000 KM kao punomoćnik pravnog lica na ročište pristupi uposlenik koji nema položen pravosudni ispit, sud će smatrati da za to pravno lice niko nije pristupio na ročište.

Iz obrazloženja:Pravilno je prvostepeni sud zaključio da je u konkretnom slučaju, imajući u vidu vrijednost predmeta spora, za tužitelja na ročište morala pristupiti osoba koja ima položen pravosudni ispit, a kako to propisuje odredba člana 301a. ZPP-a. Suprotno navodima žalbe ovaj sud cijeni da je prvostepeni sud pravilno postupio kada je smatrao da na pripremno ročište za uredno obavještenog tužitelja niko nije pristupio. Naime, odredbom člana 301a. ZPP-a propisano je da u parnicama o imovinskopravnim zahtjevima u kojima vrijednost spora prelazi iznos od 50.000 KM, punomoćnici pravnih lica mogu biti samo osobe koje imaju položen pravosudni ispit. To znači da se zabranjuje da punomoćnici pravnih lica u ovim sporovima budu osobe koje nemaju položen pravosudni ispit, pa se u situaciji kada na ročište u ime pravnog lica u ovim sporovima pristupi punomoćnik koji ne ispunjava ovaj uslov, ima smatrati da niko nije pristupio na ročište.

Rješenje Kantonalnog suda u Sarajevu broj broj: 65 0 P 568631 17 Gž od 03.11.2017.godine

STEČAJNI POSTUPAK

32. Posljedice otvaranja stečajnog postupka

Član 55. stav 1. i 3. Zakona o stečajnom postupku

Prekid postupka, kao posljedica otvaranja stečajnog postupka nastupa *ex lege* i u situaciji kada je nad tražiteljem izvršenja otvoren stečajni postupak.

Iz obrazloženja: Po otvaranju stečajnog postupka, prekid postupka nastaje je po sili zakona, a prema članu 380. ZPP-a za vrijeme trajanja prekida postupka prestaju teći svi rokovi, te sud ne može poduzimati nikakve radnje. To znači da nad tražiteljem izvršenja nisu mogli teći rokovi, ostavljeni u ovoj pravnoj stvari i to od dana otvaranja stečajnog postupka do preuzimanja predmeta od strane stečajnog upravitelja. Dakle, prvostepeni sud nije mogao pozivati tražitelja izvršenja na postupanje zaključkom nakon otvaranja stečajnog postupka, nije mogao ostavljati rokove tražitelju izvršenja koji je u stečaju, niti je prvostepeni sud mogao donijeti osporavano rješenje o obustavljanju postupka. Ovo stoga jer rokovi za vrijeme stečaja ne teku, sud ne može poduzimati radnje za to vrijeme, dok ih je u konkretnom slučaju sud poduzimao i tražitelju izvršenja računao rokove.

Rješenje Kantonalnog suda u Sarajevu br. 65 0 I 341379 16 Gži od 27.09.2017. godine

33. Pobijanje ugovora o kupoprodaji

Član 80. i 81. Zakona o stečajnom postupku

Pravna radnja preduzeta prije otvaranja stečajnog postupka može se uspješno pobijati samo protiv stečajnog pojerioca, a ne protiv treće osobe neovisno o tome što je ona znala za platežnu nesposobnost stečajnog dužnika u trenutku zaključenja ugovora.

Iz obrazloženja: Prvostepenom presudom odbijen je tužbeni zahtjev kojim je tužitelj tražio da se utvrdi da je ugovor o kupoprodaji zaključen između tužitelja kao prodavca i tuženog kao kupca bez učinka na stečajnu masu u stečajnom postupku koji se vodi nad imovinom tužitelja te da je sljedstveno tome tuženi dužan vratiti u stečajnu masu nekretninu koju je tužitelj prodao tuženom na osnovu pobijanog kupoprodajnog ugovora i trpjeti da se na osnovu presude u zemljišnoj knjizi uknjiži pravo vlasništva u korist tužitelja u stečaju sa dijelom 1/1 na nekretninama upisanim u zk.ul..... Drugostepeni sud je potvrdio odluku prvostepenog suda, nalazeći utvrđenim da je između parničnih stranaka zaključen ugovor o kupoprodaji nekretnine da je tuženi kupoprodajnu cijenu isplatio tužitelju, po osnovu zaključenog ugovora upisan u zemljišno knjižni uložak kao vlasnik nekretnine sa 1/1 dana, da je stečajni postupak nad tužiteljem otvoren dana 14.09.2012. godine a sporni ugovor o kupoprodaji između tužitelja i tuženog je zaključen dana 17.06.2011, da tuženi nije prijavio svoja potraživanja u stečajnoj masi, odnosno da tuženi nije stečajni povjerilac tužitelja da je u vrijeme poduzimanja pobjone

radnje tuženi znao za platežnu nesposobnost tužitelja da ta činjenica što je znao da tužitelj nije platežno sposoban, ne može se smatrati da je ispunjena pretpostavka propisana članom 81. stav 1. tačka 2. Zakona o stečajnom postupku, obzirom na činjenicu da tuženi nije stečajni povjerilac tužitelja.

Kako je pravo pobijanja procesnopravna aktivnost kojom se napada pravna radnja stečajnog dužnika, koja je učinjena u određenom roku prije njegovog stavljanja pod stečaj, a kojom radnjom se pojedini povjerioci dovode u povoljniji položaj od ostalih povjerilaca to je u konkretnom slučaju sud, cijeneći odredbe člana 80. i 81. Zakona o stečajnom postupku, smatrao da tuženi nije stečajni povjerilac, te da nisu ispunjeni kumulativno određeni uslovi za pobijanje pravnih radnji, u smislu navedenih zakonskih odredbi a da promjena vlasnika sporne nekretnine, ne utiče na pravo povjerioca da se namiri iz vrijednosti nekretnine obzirom da se kao založni povjerilac može namiriti iz vrijednosti založene nekretnine u vlasništvu svakodobnog vlasnika zaloga (član 38, te članovi od 102-107 Zakona o stečajnom postupku)

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 Ps 320040 15 Pž 2 od 21.06.2016. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda FBiH Broj: 65 0 Ps 320040 16 Rev od 14.03.2017. godine

34. Pobijanje ugovora o kompenzaciji

Član 80. stav 1. , član 81 tačka 3 Zakona o stečajnom postupku F BiH

Kompenzacija koja je preduzeta prije stečajnog postupka može se uspješno pobijati ako je dužnik u trenutku zaključenja kompenzacije bio nesposoban za plaćanje, a povjerilac je znao ili trebao znati za dužnikovu nesposobnost.

Iz obrazloženja: Utvrđeno je da su ispunjeni preduslovi za pobijanje pravne radnje –kompenzacije jer je nad dužnikom otvoren stečajni postupak, a u stečajnoj masi nema dovoljno imovine za potpuno namirenje stečajnih poverilaca. Kompenzacija je zaključena 08.03.2012. godine, a stečajni postupak nad tužiteljem je otvoren 12.03.2012. godine. Tužitelj je bio platežno nesposoban 2-3 godine prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka pa je pravilan zaključak prvostepenog suda dapostoje subjektivni uslovi na strani tuženog koji je znao odnosno morao znati za nepovoljno ekonomsko-finansijsko stanje u kome se dužnik nalazio u vrijeme preduzimanja pobojne pravne radnje jer su stranke kao potpisnici kompenzacije, kompezirali početna stanja potraživanja sa datumom 01.01.2012 godine, kompenzacija je potpisana četiri dana pred stečaj u toku predstečajnog postupka, a tuženi je kompezirao svoje potraživanje prema tužitelju iz osnova duga po dva računa datirani sa istim datumom od 17.03.2012 godine - kao datum prodaje što je pet dana poslije otvaranja stečajnog postupka, dakle tuženifakturiše plaćanje prije isporuke robe sa početnim stanjem duga 01.01.2012 godine. Tuženi je znao za platežnu neposobnost tužitelja odnosno takva mu činjenica nije mogla ostati nepoznata obzirom na dugogodišnju poslovnu saradnju stranaka. Prema odredbi člana 81. tačka 3. Zakona o stečaju, smatraće se se da je povjerilac znao za nesposobnost plaćanja ili za prijedlog za otvaranje stečajnog postupka ako je znao za okolnosti iz kojih se nužno moralo zaključiti da postoji nesposobnost za plaćanje ili da je podnesen prijedlog za otvaranje stečajnog postupka.

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 Ps 275032 16 Pž 2 Sarajevo, 27.10.2016. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda FBiH broj: 65 0 Ps 275032 17 Rev od 05.09.2017. godine

VANPARNIČNI POSTUPAK - PRIZNANJE STRANE SUDSKE ODLUKE

35. Javni interes kao razlog za odbijanje priznanja strane sudske odluke

Član 91. Zakona o o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima

Strana sudska odluka koja je zasnovana na institutu koji ne poznaje pravni sistem u F BiH neće se priznati ukoliko je u suprotnosti sa domaćim javnim poretkom.

Iz obrazloženja: Sud koji odlučuje o priznanju strane sudske odluke, ispituje postojanje formalnih pretpostavki za priznanje odluke u smislu člana 86.-100. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima, Međutim, ujedno se mora odgovoriti na pitanje da li bi priznanje strane sudske odluke moglo biti suprotno javnom poretku domicilnog prava, u smislu člana 4. i 5. istog Zakona, pri čemu se pod javnim poretkom podrazumijeva skup propisa kojima se osigurava poštivanje najbitnijih i najvrijednijih načela jedne države.

Priznanjem predmetnih odluka bi bila povrijeđena osnovna načela domicilnog prava, obzirom na pravne posljedice otvaranja postupka izvanredne uprave predviđene odredbama člana 41. Zakona o postupku izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku, a to je da od dana otvaranja postupka izvanredne uprave do njegova završetka nije dopušteno pokretanje parničnih, izvršnih i postupaka osiguranja, kao niti postupaka izvansudske naplate, protiv dužnika i njegovih ovisnih i povezanih društava, osim postupaka koji se odnose na sporove iz radnih odnosa. Sud je smatrao da bi takva ograničenja mogla dovesti u pitanje pravo na pravično i fer suđenje garantovano članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, pored činjenice da domicilno pravo ne poznaje institut izvanredne uprave u trgovačkom društvu. Stoga je sud našao nema mjesta priznanju ovih odluka, jer bi isto bilo suprotno javnom poretku.

Kako zakoni Federacije Bosne i Hercegovine kojima se utvrđuju pravila postupka ne poznaju institut izvanredne uprave u trgovačkom društvu, to se ni odluka stranog suda kojom se uvodi takav institut koji naš pravni sistem ne poznaje, ne može priznati u smislu člana 91. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima, posebno kada se ima u vidu da javni poredak mogu da povrijeđe upravo meritorni efekti strane odluke.

Rješenje Kantonalnog suda u Sarajevu broj 09 V 029120 17 V od 07.11.2017. godine potvrđeno rješenjem Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine br: 09 V 029120 17 Gž od 18.12.2017.godine

